

Szerkesztőség

Arad, Acsev.-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Meg. elenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS KÜLFÖLDÖN

Egész évre	1000 lej
Fél évre	540 lej
Negyed évre	270 lej
Havonta	90 lej

Hirdetések díjazabár szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

A megismerés küszöbén

Hét esztendei céltalan kapkodás és tespedés után a reménység zöldszegélyű szigeteit látják felbukkanni Románia hányt-vetett kisebbségei. Ujabbán néha-néha olyan híreket kapunk fentről Bucurestiből, hogy illetékes körök ma már nem mostohagyermekként, mondhatnók ellenségként akarják kezelni a csatolt tartományok lakóit, akiknek kulturális és gazdasági erje kétségtelenül olyan értéket képvisel, amely mellett nem lehet tovább behunyt szemmel elhaladni. A kisebbségek problémái az utóbbi időben erősen foglalkoztatják a kormányköröket és lassan rájönnek arra, hogy ezeket a problémákat csak joggal és megértéssel lehet megoldani.

A tervbe vett kisebbségi törvény megalkotásával éppen e napokban foglalkoztunk e helyen, most pedig ismét egy nagyjelentőségű terv került nyilvánosságra, amelynek kivitelét, illetve gyakorlati alkalmazását nagy figyelemmel kell kísérnie Románia népkisebbségeinek. Lapunk más helyén részletesen ismertetjük a kormány ama tervezetét, amely szerint külön kormánybiztosságot létesítenek a csatolt tartományok részére és ez a kormánybiztosság intézné mindazon ügyeket, amelyek speciálisan a csatolt területekre vonatkoznak.

Hét évnek százszor száz hibái után végre be kellett látniok, hogy például Erdélynek évszázados szokásait, törvényeit, amelyekhez hozzáalakultak az emberek és az intézmények, nem lehet egyik napról a másikra átformálni. Be kellett látniok, hogy azok a törvények és rendeletek, amelyek az ó-királyságban alkalmasak, esetleg szükségszerűek voltak, feleslegessé és legtöbbször károsakká váltak a csatolt területeken.

Nagy várakozással tekint Erdély népe a kormány legújabb terve elé, amelyről nincs okunk más feltételezni, minthogy azt a legteljesebb megértés és jóindulat diktálta. Azonban egy aggodalom mégis eltölt bennünket: vajjon kik lesznek azok, akik ezentúl a csatolt területek lakóinak sorsát intézik? Ha olyan emberek állanak a kormánybiztosság élén, akik ismerik Erdély, Besszarábia, Bukovina lakóinak vágyait, kívánságait, szokásait, akik nemcsak ismerik, hanem érzik és értik azokat, akkor nincsen okunk aggodalomra. Akkor az ország kisebbségeinek sorsa jó kezékbe van letéve. Ha azonban nem közülünk valókból állítják össze a kormánybiztosság tagjait, hanem olyanokból, akik csak a térképről ismerik ezeket az országrészeket, akkor felesleges, sőt káros munkát végez a kormány.

Erdély népe már nagyon régen vár ilyen irányú intézkedéseket, amelyek ha okosan, céltudatosan hajtatnak végre, csak javíthatnak sorsunkon és csak hasznára lehetnek az országnak. Bizonyos, hogy a kormány belátta, hogy a kisebbségek ügye ma még problémát jelent az országnak, de azt is be kell látnia, hogy ehhez a problémához nagyon tapintatosan kell nyulnia, kerülnie kell az elhamarkodott intézkedéseket, olyan emberek kezébe kell letennie a kisebbségek sorsát, akik elfogulatlanul, lelkiismeretesen tudnak dolgozni és tökéletesen tisztában vannak azzal, amit végeznek. A kormány ajándékot ígér az ország kisebbségeinek. Mi pedig várjuk és elfogadjuk az ajándékot, csak a ragyogó papírba burkolt ajándék ne legyen hitvány kódarab...

Nemzeti kormány — Titulescu elnöklété alatt?

A Politica szenzációs híradása. — A román nemzeti-parasztpárt hivatása a belpolitikában. — Jelölések az időszaki választásokra.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A bucuresti-i politikai körökben rendkívül nagy feltűnést kelt a Politica című lap egy igen érdekes közleménye, amelyet most a különböző politikai testületek nagy élénkséggel pertraktálnak.

Nemzeti-kormány Titulescu elnökségével.

A Politica mai száma ugyanis részletes nagy cikkben foglalkozik a politikai helyzettel és azt a szenzációs hírt közli, hogy a régenstanács újból hangoztatta azt a kívánságát, hogy nemzeti kormány alakuljon. Bratianu lonel miniszterelnök ennek az alapján kérte meg Titulescu külügyminisztert a nemzeti parasztpárttal való tárgyalásokra. Ősszel Titulescu elnöksége alatt alakítanák meg a nemzeti kormányt. A lap tudni véli, hogy Maniu Gyula csak abban az esetben hajlandó a nemzeti kormányba belépni, ha a jelenlegi parlamentet feloszlatják és új választásokat rendelnek el.

A nemzeti-parasztpárt hivatása a belpolitikában.

Sokan vannak, akiket kétségbe ejt a román nemzeti-parasztpártnak hét év óta tartó ellenzékiessége, amelyet reménytelennek mondanak. Abban, hogy a párt eddig kormányon nem volt és minden erre irányuló alkalmat elveinek hajthatatlansága miatt visszautasított, a pesszimisták a párt végleges leszereplését látják, amelynek az elkerülhetetlen szét hullás lesz a vége. Branisteanu B. a román publicisztika egyik kiváló tagja, az Adeverul hasábjain nagy cikkben cáfolja meg ezeket a téves hiedelmeket, sőt a román nemzeti-parasztpárt jövőjét éppen azzal látja biztosítottnak, hogy elveiből tapodtat nem enged.

Branisteanu szerint a pártokat nem a kormányon eltöltött idő után kell értékelni. A kik ezt teszik, abból az alapvető tévedésből indulnak ki, hogy a pártra nézve nem programjának megvalósítása, hanem a kormányrajtás a fontos, ha mindjárt ellenkezőjét is cselekszi annak, amit mint ellenzék hirdetett. Ugyancsak azt vallja ez a felfogás, hogy az elvek megtagadása, a meggyőződések meg cáfolása csak akkor érdemel korholást, ha az illető pártot nem juttatja a kormányhatalomhoz. Másképpen nemcsak hogy nem politikai erkölcsatlenség, hanem nagy politikai tett. Csakhogy az ilyen elvek eltakarják a párt igazi hivatását, mely nem létének biztosításában, hanem az állam és összes erkölcsi és anyagi értékeinek fenntartásában merül ki.

Párhuzam a német és román ellenzéki pártok között.

Branisteanu itt érdekes párhuzamot von a más országok ellenzéki mozgalmai és a román nemzeti-parasztpárt között és kimutatja, hogy minden ország politikai történelme ismert olyan pártokat, amelyek évtizedeken keresztül ellenzékben voltak. Klasszikus példája ennek a német szociáldemokrácia, amelyet félévszázadon át nemcsak távol tartottak a kormányhatalomtól, de üldözték is, néha oly ki-

méletlenül, hogy különleges törvénykezésnek is alávetették. Mindazonáltal a német szociálistapárt egyre fejlődött és legbőszebb ellenségeinek is el kellett ismerniök erősségét. Végül is ez a párt volt az, amely Németországot legrettenetesebb óráiban kimentette a bajból.

Valahányszor — írja Branisteanu — a román nemzeti-parasztpárt bírálatát hallom, hasonló megfontolások jutnak az eszembe. Azt mondják, hogy a párt már régen kormányra kerülhetett volna és ezzel politikai érettséget mutathatta volna ki, ha lemond programjának alapvető elveiről. Csakhogy a párt nem mondott le elveiről, kitarott mellettük és szakadatlanul tiltakozott a törvénytelen ségek ellen, sohasem szünnén meg a törvény és a jog uralmát követelni.

A nemzeti-parasztpárt jövője.

És mégis — mondják a kritikusok — Bratianu lonel minden tiltakozás ellenére azt teszi, amit akar. Ez a megállapítás alapján véve téves — mondja Branisteanu. A tiltakozás csak annak tűnik feleslegesnek, aki pillanatnyi helyzet után ítél és csak az látja haszatalannak, aki nem törődik a jövővel. Akik a világon a legnagyobb forradalmat előidézték — a reformációt — sokáig egyszerű protestálók voltak. A francia enciklopedisták, akik előkészítették és kirohantották a francia forradalmat, szintén nem voltak mások. A legnagyobb politikai változások olyan pártokból indultak ki mindenkoron, melyeket hosszú ideig tartottak távol a kormányzástól.

Branisteanu mondja: ha a román nemzeti-parasztpárt nem létezne, ki kellene találni. Mert a tiltakozásnak nincs csupán plátói jelentősége. Stendhal szerint elvész minden jog, amit négy éven keresztül nem követelnek. Ha a román nemzeti-parasztpárt eltűnne és nem alakulna más a helyébe, kimondhatatlan szomorú és tragikus dolog volna ez, mert az állam életképességét, népének a haladás, a civilizáció iránti vágyakozását tenné vitássá.

Akikre a tiltakozás hálatlan, de nemes hivatása hárul, nem is cselekedhetnek másképpen függetlenül attól, hogy hivatásuk szaporodnak vagy elhagyják őket. Sőt, ha némi kis engedelményre is volnának hajlandók, a körülmények visszakényszerítik őket elveik harc vonalába. Vaskötelességet vállaltak és tudatosan vagy öntudatlanul, a hollandi szabadság szófukar hőse irányítja cselekedeteiket: nem egyedül a sikerben szabad reménykedni.

Jelölések az időszaki választásokra.

Most már kétségtelen, hogy a liberális párt nem vesz teljes erővel részt az időszaki választásokon. A pártok eddig a következő jelöléseket állították fel az időszaki választásokra: Nemzeti-parasztpárt: Szenátus: Fogaras: Raducanu, Dolj; Cezar Partenie. Kamara: Balti: Mirto, Durostor, Camarasescu. Averscu-párt: Durostor: Papaostea, Balti: Sergiu Nita. Liberális párt: Mavrodin, a Viitorul szerkesztője, Storoineti: Titulescu, a bucuresti-i egyetem szenátormandátumára. Végül Buzdugan, a régenstanács tagjának fia pártönkivüli jelöltséget vállalt Románmegyébe.

Cluj-i kőműves borzalmas családirtása.

Három és fél év után derült ki a szörnyű bűntény. — A gyilkos Romániában bujdokolt, de a hatóságok áttették a határon.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Szörnyű gyilkosságot leplezett ma délelőtt le a rendőrség. A gyilkosságot három és fél esztendővel ezelőtt Ferenczy Pál, Romániából áttett kőműves követte el. Néhány nappal ezelőtt ugyanis a biharkeresztesi csendőrség értesítette a budapesti csendőrséget, hogy a román hatóságok egy Ferenczy nevű egyént tettek át a határon, mert állandóan átjárt a határon. A rendőrség utánanézett a bűntényi nyilvántartóban és rájött, hogy Ferenczyt a balassagyarmati ügyészség négyszeres gyilkosság miatt körözi. Erre felkísérték a kőművest Budapestre, ahol eleinte tagadta a ténnyel rótt bűncselekményeket, majd később töredelmesen vallott és elmondotta a borzalmas gyilkosság részleteit.

Ferenczy Pál kőművesmester Kisbodonyban élt boldogan feleségével. Házasságukból 1923-ig két gyermekük született. Nemsokára arról kezdett a falu beszélni, hogy a felesége megcsalja, sőt azt is mondták, hogy egy Sima Pál nevű kőművessegéd szeretője, aki mála volt alkalmazásában. Figyelni kezdte az asszonyt, azonban nem vett semmitsem észre. Amikor megszületett a harmadik gyermekük, a rokonok és ismerősök figyelmeztették arra, hogy a gyermek nagyon hasonlít Simára, amit ő maga is észrevett. Ezt döntő bizonyítéknak tekintette a felesége hiútlenségére. Nem szólt azonban semmit, időközben Sima eltávozott a faluból, úgy, hogy mindenki azt hitte, a házaspárnál ismét rendbejött minden. — 1925-ben azután Sima visszajött a faluba és ismét szárnyrakelték a hírek. Ekkor történt, hogy rajtakapta feleségét, amikor egy este Simával beszélgetett. Ekkor Simát kiharcolta házukból, attól kezdve nem dolgozott, hanem a korcsmázásnak adta magát. Áprilisban egy este hazatért és azt mondomta feleségének, öltöztesse fel a két idősebb gyermekét, mert egy ismerősük Hollandiába viszi őket. A két gyermekkel a falu határáig ment, ahol megfojtotta őket és lepedőbe csavarva, elásta a holttesteket. Ezután hazament és azt mondomta feleségének, hogy a gyermekek még nem utaztak el, csak néhány óra múlva mennek, menjen

a kisebbik gyermekkel hozzájuk és bucsúzzon el tőlük. Ő is velük ment és amikor odaértek, ahol a két gyermeket eltemette, így szólt feleségéhez:

— Itt fekszik a két gyermeked. Ezek ártatlanok voltak és külön temetem el őket.

Ezzel megfojtotta az asszonyt és egy előre megásott gödörhöz vitte:

— Te itt fogsz meghalni törvénytelen gyermekeddel együtt. Az én gyermekeimet nem engedem testeddel bepiszkítani. — mondomta, majd megfojtotta az asszonyt és legki-

sebb gyermekét és elásta őket a másik gödörben.

Hazament ezután és a falubelieknek azt mondomta, hogy a gyermekek Hollandiába, az asszony pedig szüleihez utazott. A csendőrségnek azonban gyanús volt az eset, megindította a nyomozást és megtalálta a holttesteket. Ferenczy megszökött otthonról, mire körözlelevelet adtak ki ellene. Athénbe ment, ahol elfogták, de itt kibeszélte magát és Konstantinápolyba, majd Clujra ment, ahol munkát is vállalt. Később látni akarta gyermekei sírját és többször átszökött a határon, virágot vitt a gyermekek sírjára. Végre feltűnt az ügy a román hatóságoknak is és erre áttették a határon.

— Most már itt vagyok — fejezte be Ferenczy — nem bánom, akármi lesz velem.

Az aradi vár okmánytára Belgrádban van.

Történelmi jelentőségű iratokat vittek el a szerbek az aradi várból. Babescu Victor érdekes akcióra hívja fel Aradváros vezetését.

(Arad, augusztus 12.) A szerb megszállás, illetve a szerb hadsereg kivonulása alkalmával kárt szenvedettek jelentkezése és a károk összeírása — mint jelentették — most van folyamatban. Csak kevesen tudják, hogy a szerb megszállás, illetve kivonulás következtében maga Aradváros is súlyos károkat szenvedett. Amint azt ma Babescu Victor aradi középiskolai igazgató közli velünk: a szerbek annak idején elvitték az aradi várból az összes aktákat, amelyek az aradi vár felépítésére vonatkoztak. Ezekben az immáron történelmi jelentőségű okiratokban volt lefektetve a vár tulajdonjoga, ezek között volt Aradváros és az akkori császári hadsereg által kötött megállapodás és így azzal a hatalmas akta-csomaggal, amit a szerb csapatok elhurcoltak innen, pótolhatatlan történelmi okmányok kerültek el innen.

Az elvitt okiratokat a szerbek állítólag Belgrádban őrzik és ezekben a vár felépítésére és történelmére nézve megbecsülhetetlen adatok vannak, sőt egyes okmányokban a felépítés minden mozzanatát is megörökítették naplószerűen és ott található meg pontosan jegy-

zékbe foglaltan mindama hatóságok nevei, melyek az aradi vár felépítéséhez hozzájárultak.

Ezekből az okiratokból eddig is sok érdekes ténykörülmeny világosodott meg, amelyek történelmi szempontból, különösen nagyjelentőségűek. Innen tudhatjuk meg pl. azt is, hogy az aradi vár tégláit a lipovai (lippai) téglakészítők gyártották, amiket aradi és aradmegyei román jobbágyok szállítottak ide. Ugyancsak ezek herdták kocsin a lippai agyagot, amiből a sánctetőket építették. Ezek még most is megtartották régi formájukat.

— Ajánlatos volna — mondomta Babescu igazgató — ha Aradváros, valamint a katonai kincstár most visszakövetelné a szerbek által elhurcolt aktákat, mivel azok Aradvárosára nézve pótolhatatlanok, de azonfelül is, igen becses történelmi okmányok.

— Autoszerencsétlenség négy súlyos sebesüléssel. Bucurestiből jelentik: Bucuresti mellett, a giurgiui uton tegnap este egy automobil, amely egy szekeret akart kikerülni, felborult. A benne ülő két katonatorvos és két őrmester súlyosan megsebesültek. Valamennyiüket életveszélyes állapotban szállították kórházba.

TARCA.

Aradi vonatkozású emlékérmék

Írta: Forray J. Sándor.

I.

Kevés városnak van oly gazdag emlékéremsorozata, mint Aradnak, mely közel százéves múltra tekinthet vissza. Egy-egy ilyen fémlapocska beszédes tanuja a város történelme kisebb vagy nagyobb jelentőségű fejezetének. Már az ókorban szokásban volt, hogy bizonyos örvendetes, ünnepélyes alkalomok, vagy országra szóló szomorú események megörökítésére emlékpénzeket verettek és ez a szokás napjainkig is fentmaradt. Sok évi fáradságos gyűjtés, kutatás, tanulmányozás és anyagi áldozatok árán sikerült az aradi vonatkozású emlékérméknek majdnem teljes sorozatát összegyűjteni és a hiányzókat megismerni.

Ezeknek sora a város egyik legszomorubb korszakának felidézésével kezdődik. Ugyanis 1731-ben megszűnt a borzalmas dögvész (fekete pestis), mely éveken át szedte áldozatait. „A megrémült lakosok lélekállapota alázatossággá puhult”, írja az egykori krónikás és 1732-ben aradi lelkes polgárok az ex voto emelendő Szent Háromság-szobor felállításához fogtak. Ezt a fogadalmi szobrot a Szabadság-téren volt eredeti helyéről pár évtized előtt az ó-temetőben, szabad ég alatt, széjjel-dobált állapotban raktározták el. Helyette pedig a minoritatemplom előtt egy másikat állítottak fel. 1832-ben e fogadalmi szobor fennállításának századik évfordulóját a város összlakossága nagy lelkesedéssel, fényes egyházi és világi ünnepekkel ünnepelte meg s a

város maradandó emlékül következő feliratu érméket veretett:

41 mm. átmérőjű fűlezett, vert ólomérem. Mindkét oldalt tojásdad szemekből álló gyöngykör. Az előlapon a Szent Háromság-szobor teljes képe, rajta a talapzatán 1732. évszám. Hátlap: A SZENT | HÁROMSÁG SZÁZ | ESZTENDEI OEROEM | UNNEPÉNEK EMLÉKÉUL | ANDENKEN VON DER | JUBELFEIER DES 100 | JÄHRISEN DREYFAL-TIGKEIT | GELÜBDS | IN ARAD 1832 † (Aradi muzeum.)

Jutalomérem a tűzoltóknak az 1845. évi tűzvész emlékére: Középen pontozott körben Szt. Flórián római katonai öltözetben szemben áll, csipőjére tett balkézrel és csöbörből vizet önt a mellette égő épületre. E fölött kis felhő. A kép alatt: 1845. A szegélyen körül: ARAD VÁROSA EMLÉKÜL A TŰZVÉSZBEN SERÉNY SEGITŐKNEK * Eglyapon érem, széles, barázdás füllel. Ezüst, 41.5 mm. átmérőjű. (Aradi muzeum.) Ugyanaz, mint az előbbi, de a ház tetején és ablakain kicsapó lángnyelvek piros és sárga festékkel vannak színezve. (Aradi muzeum.)

Aradi zsidó iskolai jutalmi jelvény. Ez ugyan nem tartozik szorosan az érmék kategóriájába, mert hiszen nem is érem és a felirata is csak vésés, azért mégis mint rokontárgyat felemlítendőnek tartom. Aranyozott ezüst lemez, bevéselt felirattal. A lemezt különféle domborművű ezüstdisznitványok környezik. Így kétoldalt egy-egy talapzaton álló, virágkehely alakú oszlop, fönn pedig a karmai közt villámot szóró Jupiter ill balfelé fordulva és jobbfelé tekint. A lemez közepére ezüst babérokoszoru van erősítve. A lemezen írott betűkkel a feliratok vannak bevésve: fönn:

A. hazai nyelv | megtanulására fordí | tott szorgalmáért. | A koszoru közepén: 1846. Lenn pedig: Az aradi izrael | (ívonalban) Magyar egylet. | A leirt disznitványok körvonalainak megfelelő alakú, tehát nem kerek jelvény, füllel. Ötvösmunka. Aranyozott ezüst 63 és fél mm. magús és 51 mm. széles. 19.13 gr. Hátlapján jobboldalt: 1843. évi aradi 13-as ezüstpróba ponc, baloldalt (Brüll) ponc. Lerajzolva a Numizm. Közl. 1909. évf. III. füzet 77. old. (Magyar Nemz. Muzeum.)

Az országos dalárda ünnepélyre: Kettős vonalkörben körül: AZ ORSZÁGOS DALÁR-UNNEPÉLY EMLÉKÉRE * Középen cser- és babérokoszoruban koronás országcimer. Hátlap: Kettős vonalkörben ARADON AUGUSTUS 11-ÉN MDCCCLXVII. * Középen sűrű sugarakban babérokoszorus lant, fölötte csillag. Fűlezett ónérem, 28 mm.

A tűzoltók zászlószenteletésére: Középen vonallal szegélyezett kerek mezőben, melyet fönn a szegélytől elvett félkörű toldalék bővít. Szent Flórián félkör álló alakja, balfelé, sisakkal, páncélban, köpennyel. Vederből vizet önt egy alantabb álló égő házra és baljában zászlót tart. Mellette lenn, jobbra: apró betűkkel A SCHÖLL (BRITTANIA) jelzés. A szegélyen, kétoldalt: EGY MINDNYAJAÉRT, S MINDNYAJAN EGYÉRT. Lenn egy kis koronás országcimer. Hátlap: babér és tölgykoszoruban: AZ | ARADI ÖNKÉNTES | TŰZOLTÓK ZÁSZLÓSZENTELETÉSÉNEK | EMLÉKÉUL 1868 JULIUS 26-ÁN. | Lenn a koszoruban fűzve Aradváros cimere. Ónérem, 41 mm. átmérőjű.

Az első mezőgazdasági kiállítás Aradon 1867. Szőlő és cserkoszoruban: MEZŐGAZDASÁGI | KIÁLLITÁS | ARADON

Az aradi vízművek felkészültek a kánikulára.

Napi tízezer köbméter vizet fogyaszt Arad közönsége. — Látogatás az aradi vízműveknél.

(Arad, aug. 12.) Azok, akik az utóbbi időben nem látták az aradi vízműveket, ha mostanában arra járnak, meglepődve konstatálják, hogy a régi rozoga épületek és a düledező fakerítés helyén modern, elegáns épület és kökerítés áll. Az udvaron bokrok és rózsák pompáznak, parkirozott utak vezetnek a gépházhoz, melynek feljárata szintén virágokkal van díszítve. Szinte csodálatos az az átalakulás, amelyen a régebben meglehetősen kopott és elmaradt vízművek átmentek. Kaufmann Kamil gépüzemigazgató vezet át a gépházon és közben elmagyarázza az átalakulás titkát.

— Mindent a mi embereink csináltak, úgy, hogy ugyszólván semmibe sem került a renoválás és szállítás. Külön kertet létesítettünk, amelyben a számos más virágon kívül 600 rózsát van. Azt akarjuk, hogy azok az idegenek, kik idejönnek, kellemesen lepdőljenek meg.

Átmevünk a ragyogóan tiszta gépházon és újabb meglepetés vár reánk. A munkások részére külön ebédlőt rendeztek be, központi fűtéssel. Az ebédlő két oldalán szekrényeket állítanak fel, ahol a munkások ruháikat helyezik el. Mellette újabb munkásjelölti vívmány, amellyel még evvik gyár sem rendelkezik: a munkásfürdő. Külön fürdőszoba áll az ittdolgozók rendelkezésére, elegáns, nagy fanyagból készített káddal és a munkások itt reggel és este fürdőt vesznek. Egy másik szoba a pihenő, ahol a déli szünet alatt pihenhetnek a munkások. A vízművek igazgatója a saját erejéből, anélkül, hogy ez a városnak külön anyagi áldozatot jelentene, nap-nap után fejleszté ezeket az intézményeket, melyekkel az ott dolgozó munkások kényelmét akarja előmozdítani.

A technikai berendezést is állandóan fejlesztik és jelenleg nyolc óriási szűrőn keresztül szállítják a vizet Arad közönségének. Megnézzük a vízmérőt, amely a napi fogyasztást mutatja.

— Kánikulai szám — mondja Kaufmann igazgató. — Még nem fogyott ennyi víz Aradon, mióta a vízművek léteznek. A rendszeres ivási fogyasztás napi 5000—5500 köbméter volt és most már a 10.500 köbméterrel tartunk, ami ugy lehet még növekedni is fog. Szerencsére az aradi közönségnek, hogy mi is 15—16.000 köbmétert tudunk produkálni, mert ha a 3 év előtti 5—6000 köbméter lenne a maximális produkció, nem tudom mit csinálnánk ebben a melegben. Mindenesetre az idei nyár jó tanulság arra, hogy minden eshétőre elő kell készülni. Ezért jövőre még egy kutat furunk,

hogy legalább 20.000 köbméter vizet tudjunk adni naponta.

A direktor mosolyogva adja elő ezeket és észrevenni, hogy egy cseppet sem baragszik a kánikulára, amely sokezer lejjel fogja növelni az idei nyereséget. Delet harangoznak, amikor véget ér a körszemle. A fürdőszobából vidám csobogás hangzik ki, több munkás felhasználta a déli pihenőt, hogy a fürdőben keressen menedéket a kánikula elől. Szinte irigység fogott el bennünket, amikor a tűző napban állva, hallgattuk a friss üdítő zuhany vízének lármás csobogását... (m. r.)

Kisebbségi iskolák nyilvánossági joga

Minden kisebbségi iskola, amely megfelel a törvényes követelményeknek, megkapja a nyilvánossági jogot. — Hivatalos közlemény a bucaresti-i lapokban.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A ma reggel megjelent bucaresti-i lapokban kommuniké jelent meg, a következő szöveggel:

A felekezeti iskolákkal kapcsolatban, amelyeknek ügye az erdélyi intellektuelek körében olyan nagy izgalmat kelt, a következők közlésére kérték fel lapunkat: „A közoktatásügyi állandó bizottság (Consiliul Permanent), amely a felekezeti iskoláknak a nyilvánossági jogot megadja, szeptember elsejéig szünetet tart. Ezért a bizottság munkálatainak eredményét nem lehet ismerni. A bizottság szeptember elseje után folytatni fogja működését. Tény az, hogy az összes felekezeti iskoláknak megadják a nyilvánossági jogot, amelyek a tanügyi törvények feltételeinek megfelelnek”.

A lapok nem jelölik meg, hogy honnan kapták ezt a kommunikét. Csak feltesszük, hogy a közoktatásügyi minisztérium adta ki, megnyugtatóan azokra a hírekre, amelyek arról szóltak, hogy a bizottság a függőben lévő kérdésekre már választ nem is ad és ennek következtében szeptember elsején azok a felekezeti iskolák, amelyeknek nyilvánossági joga rendezve nincsen, nem is nyithatók meg.

A napokban irtunk arról, hogy a kisebbségi felekezetek képviselői megsürgették a bizottság munkálatait, hogy az új iskolai ény megnyitása rendezett viszonyok között találja a kisebbségi iskolákat: felszerelve mindazokkal a hivatalos engedélyekkel, amelyek az iskolák háborítatlan működését biztosítják. Arról is hírt adtunk, hogy az államsegélyt is kapcsolatba hozzák a bizottság döntésével olyanformán, hogy a kormány csak azoknak az iskoláknak segélyezésére vállalkozik, amelyeknek nyilvánossági joga rendezve van.

A kommuniké nyilvánvalóan azokra a közbenjárásokra ad választ, amelyek a kisebbségi politikusok és egyházi kiküldöttek részéről történtek meg. Amennyiben tényleg a közoktatásügyi minisztérium adta ki, megnyugtatóan kell fogadnunk azt a bejelentést, hogy az összes felekezeti iskolák megkapják a nyilvánossági jogot, amelyek a törvényes feltételeknek megfelelnek. Az egyházak bizonyára módját éjtették annak, hogy minden iskola betervezze a törvény által megkívánt okmányokat és így a kommuniké alapján remélni lehet, hogy a felekezeti iskolák kivétel nélkül megkapják a nyilvánossági jogot.

Viharok

a Romanul-palota elzárt átjárója körül.

Az átjárás megszüntetése sérti a telekkönyvileg biztosított szolgalmi jogot. — Intervencióra készül az aradi román püspökség is.

(Arad, augusztus 12.) A Strada Eminescu (Deák Ferenc-ucca) és a Strada Romanului (Zrinyi-uccákat összekötő átjáró elzárása, miről mai számunkban már irtunk, ma is az érdeklődés középpontjában áll, sőt a környékbeli lakók, akiknek pótolhatatlan szükségük van e forgalomlebonyolítási lehetőségre, egyre nagyobb felháborodással tárgyalták a Romanul-épület átjárójának érthetetlen elzárását. Válaszint, hogy ez az eljárás, amennyiben rövidesen békés uton oly elintézés nem nyer, hogy az átjáró újból megnyíljon a publikum számára, a hatóságok, még pedig a rendőrség és a város beavatkozását, fogja maga után vonni.

Kétségtelenül megállapítható ugyanis, hogy a Romanul tulajdonosainak akciója minden jogaitól nélkülöz, hiszen az átjáróra telekkönyvileg bejegyzett szolgalmi jog áll fent, amely nem a Romanul tulajdona és így a lezárás annak egyenes megsértését jelenti. De legfőképp a lakosságot érte sérelem. A piac most a Piata Catedralei (Tököli-téren) van és a mostani állapot egyszerűen elzárja a közlekedést a belső városrészekkel és nagy kerültre kényszeríti azt a sok száz embert, akik a piacra igyekeznek bevásárolni minden reggel. Az aradi lakosság szabad mozgásának mintegy meggátolása ez a különös intézkedés, amely nem alkalmas másra, mint hogy mély elkésredést keltsen azok körében, akiket ez az intézkedés súlyosan érint.

Lehet, hogy az a céljuk a Romanul tulajdonosainak, hogy ilyképp faszorozzák a várostól ki az udvar kiaszfalozását, mivel a gör. kat. palotai átjáró aszfalozott, de ezt talán más uton is el lehetne érni. A legérdekesebb azonban a dologban az, hogy az elzárás kelemetlenül érinti a gör. kat. román püspökséget is. A püspökségnek ugyanis bérpalotái vannak a Str. Romanului (Zrinyi-uccában), amelyekben nemsokára sok lakás szabadul fel, amelyet üzlethelyiségnek szeretnének kiadni. Magától értetődik azonban, hogy mivel ép ezek az épületek közelíthetők meg nehezebben most az elzárás miatt, nem igen akad majd bérlő a helyiségekre, amelyek ilyképp sokat vesztenek értékükből. Ugy halljuk, hogy emiatt maga a püspökség is lépéseket tesz abban az irányban, hogy az átjáró újból megnyitassék, még mielőtt az egész elzárási ügyből nagyobb komplikációk keletkezzenek.

1867. Hátlap: Kettős vonalkörben körül: ARADI GAZDASÁGI EGYESÜLET * Középen Aradmegye cimere ötágú koronával. Mindkét oldalon sima szegély. Barnára oxidált bronzérem, 45 mm. átm.

A magyar orvosok és természetvizsgálók aradi közgyűlése: Nagy agyagköcsögből víz ömlik és boroshordó, szőlőtöke, kalászkéve és sarló közt fiatal nő ül szemben, kissé jobbfel fordított testtel és balkezében koszorut emel, — a háttérben hegy, víz, hajó, láncos kut, vasúti vonat. Alul a szelvényben e felirat: A TERMÉSZET | A MŰVÉSZETNEK | MESTERE. | Hátlap: Középen ötágú korona alatt Aradváros és Aradmegye egymáshoz dőlt cimerei. A kissé emelkedett kettős vonalkörben, körül: A (igy!) MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK lenn: * ARADON 1870. * Mindkét lapon 2 sima szegély. Átmérője 44.2 mm. Barnára oxidált bronzérem. Ezüstpéldány Faludi Géza dr. gyűjt. Budapest.

A vértanuk kivégeztetésének évfordulójára. Külső vonal és belső gyöngykörben körül: * A NEMZET 13 VERTANUJA * 25 ÉVI GYÁSZEMLEKÉRE * Belül: ARAD | 1874 | Octob. 6. | Hátlap: Külső vonal és belső gyöngykörben körül: * SZABADSÁG EGYENLŐSÉG TESTVÉRISÉG * Alul: 1848 Mart. 15. * Belül kis babérkoszoru fölött országci-mer, mely fölül két lebegő angyal a szent koronát tartja. 35 mm., ezüst, bronz és ónérem. Ugyanez, mint az előbbi, de csak 31 mm., aranyozott bronz, a szegedi muzeumban láttam.

A tüzoltószert kiállítás és országos közgyűlés emlékére: Külső vonal és belső gyöngy

körben körül: * III. MAGYAR ORSZ. TÜZOLTÓ KÖZGYŰLÉS. Belül: EGY | MINDNYÁJAÉRT | MINDNYÁJAN | EGYÉRT. Hátlap: Kissé emelkedett kettős vonalkörben: * ARADON 1876 AUGUSZTUS 25-TŐL 26. 27. 28. 29-IG * Belül Aradváros cimere. Mindkét oldalon sima szegély. 31 mm., fűlezett ónérem.

Egyszerű vonalkör után babérkoszoru, utána körben * HARMADIK ORSZÁGOS TÜZOLTÓ KÖZGYŰLÉS ARADON. Belül vonalkör nélkül: TÜZOLTÓ SZEREK | KIALLITÁSA | 1876 | Hátlap: Kissé emelkedett kettős vonalkörben körül: * I. FERENCZ JÓZSEF I. K. A. CS. ÉS M. H. S. D. O. AP. KIRÁLYA. Belül babér és cserkoszoruban a koronás nagy magyar címer. Mindkét oldalon sima szegély. 37 mm. bronz- és ónérem. Ugyanez, de 40 mm., melynek csak az önpéldányát ismerem.

A tüzoltószert kiállítás és országos közgyűlés ötnapos ünnepén alkalomszerű jelvényeket is viseltek, amit a teljesség kedvéért szintén felsorolok. Tojásdad alakú sárgaréz lemezről fecskendő-tömlő, melynek két vége alul keresztbe téve, egyikből víz folyik. Fölötte öt szál lelógó kötél látszik. A tetején tüzoltósisak, előtte és mögötte csákány. A tojásdad alakú tömlőn külön ráerősített rézlapkán: III. MAGY. ORSZ. TÜZOLTÓ | KÖZGYŰLÉS. Alul félkörben, keskeny szalagszerű lemezen: 18 ARADON, AUGUSZTUS 25-TŐL 29-IG. 76. Lelógó nemzeti színű szalagon: Egy mindnyájáért, mindnyájan egyért. 50 mm. széles és 45 mm. magas, tüvel ellátott kabátjelvény, sárgarézről. (Folytatjuk.)

Németország ünnepli a weimari alkotmányt.

A parlament diszülésén Hindenburg is résztvett.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójának távirata.) A weimari alkotmány kihirdetésének évfordulóját egész Németországban nagy ünnepélyességgel ülték meg. A Reichstag diszülést tartott, amelyen Hindenburg és a porosz kormány tagjai is résztvettek. Marx kancellár beszében hangsúlyozta, hogy a köztársasági államforma megerősödött és ma már az egész német nép látja, hogy csak ennek az államformának az alapján lehet Németország továbbfejlődését biztosítani. Incidens egyedül Halleban fordult elő, ahol Weiger professzort ünnepi beszéde közben kifütyülték.

Nem lehet házasságot kötni Aradon.

Az anyakönyvvezető betelensége miatt ma szüneteltek az esküések a városházán.

(Arad, aug. 12.) Ma délelőtt igen kellemetlen helyzetbe kerültek azok, akik ma akartak házasságot kötni, vagy bármilyen más ügyüket akarták az aradi anyakönyvi hivatalban elvégezni. Ma ugyanis nem volt Aradnak anyakönyvvezetője, sőt annak a helyettese sem működhetett. Sperneac János delegált anyakönyvvezető ugyanis az elmúlt éjszaka hirtelen rosszul lett, úgy, hogy 11 óra tájban a kórházba kellett szállítani. Ott vakbélgyulladás konstataiták ráta, úgy, hogy sürgős operáció vált szükségessé. Az anyakönyvvezető betegségéről csak a késő délelőtti folyamán értesítették a városházát, azonban nem tudtak kellő időben intézkedni, mert Angel István dr. polgármester más irányban volt elfoglalva és csak későn jött a városházára. Végre azután délelőtt megtették az intézkedést aravonatkozási, hogy ideiglenes anyakönyvvezetőt delegáljanak. A helyettes anyakönyv-

vezető, Stefanut Sabin főjegyző a szabadságát elvezi és így az anyakönyvi törvény értelmében Ceongescu János prefektust kellett megkérni arra, hogy delegáljon ideiglenes helyettesét. Ez csak a délután folyamán történt meg, amikor a prefektus a város előterjesztésére Kovacevics Iván gázi előjárót jelölte ki az anyakönyvvezetői teendők elvégzésére. Az esküvőre készülő türelmetlenkedő pároknak pedig tudomására hozták, hogy ma nem lehet Aradon esküvőt tartani és így még 24 óráig kell várniuk, mert csak holnap járulhatnak az anyakönyvvezető elé. Természetesen a felek zugolódással vették tudomásul a 24 órás halasztást, mire az egyik városi tisztviselő meg is jegyezte egy türelmetlenkedő völegénynek:

— Örüljön, hogy 24 órával tovább tart az aranyszabadság.

Bonyolódik a bucaresti-i adóbotrány.

Az adókivető bizottság tagjai beismerik, hogy ajándékokat fogadtak el. — Ujabb letartóztatások várhatók.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Az ilfovi ügyészség teljes apparátussal folytatja a vizsgálatot a letartóztatott adókivetőbizottsági tagok ügyében, akik mint ismeretes, — az Esplanade-szálló tulajdonosának ajánlatot tettek, hogy 100.000 lej baksisért adóját a felére szállítsák le. Az ügyészség ma kihallgatta a negyedik kerületi polgármestert, aki súlyos adatokat bicsajtott rendelkezésre a bűnös bizottsági tagok ellen. Az Esplanade-szállóbeli megvesztegetés hírére ugyanis többen jelentkeztek az előjáróságon, aki elmondották, hogy

a bizottság tagjai kisebb-nagyobb összegeket méltányosabb adókivetést eszközöltek. A tanuk vallomásaival szemben a bizottsági tagok tagadják, hogy a kapott összegeket zsarolták volna, az adózók jószántukból adtak bizonyos összegeket, abban a hiszemben, hogy ezért méltányosságra bírják őket. Kérték az ügyészséget, az adókivetési jegyzőkönyvekből állapítsa meg, hogy minden esetben törvényesen jártak el. Az érdekes ügyben egyébként holnap-holnaputánra újabb letartóztatások várhatók.

Szabadságos tengerész az aradi Fehér Kereszt üvegfetején.

Tragikomikus história egy rosszul kezdődő szabadságról.

A duhaj katona különös szökési kísérlete.

(Arad, aug. 12.) Barna Antal, a román haditengerészetben szolgáló közlegény Aradról vonult be Constantába egy hatalmas hadihajóra. Bizonyára jó magaviseletű és használható ember volt és ennek köszönhető, hogy aránylag rövid vizsgálat után, néhány napi szabadságot kapott, a melyet Aradon családja körében akart eltölteni. A tengerész megérkezett Aradra és elhatározta, hogy szabadságának minden percét alaposan ki fogja használni. Tegnap délután érkezett meg és mindjárt az első estét a „Vadember” című nyári kerthelyiségben töltötte, hol a csinos artistalányok s a bor nagyszerű kedvre hangolták. Barna tengerész azonban nem elégedett meg csendes mulatozással, hanem széles jókedvében olyan lármát csapott, hogy viselkedése közbotránynak is beillett. A kerthelyiségben tartózkodott egy kapitány, aki a duhajkodó tengerészt csendre intette. Barna azonban borközi állapotban lévén, nem vette figyelembe felbvalójának figyelmeztetését, mire a kapitány távozásra szólította fel. A tengerész ezt a parancsot sem teljesítette.

A kapitány magához szólított egy szintén ott tartózkodó főhadnagyot és kettien kiverték a botrányt okozó legényt, hogy átadják egy katonai őrzőnek. A tengerész azonban, amikor látta, hogy a helyzet komoly, kijózanodott és kezé bárány-

ként hagyta magát vezetni. A Fehér Keresztig vittek, ahol felveszték az elsőemeleti folyosóra, hogy ott várja meg a telefonhívásra érkező őriáratot. — Barna Antal egyedül maradt a főhadnaggyal, a kit udvarias hangon megkért, hogy engedje őt egy pillanatra a közelben levő mellékhelyiségbe távozni. A főhadnagy megadta az engedélyt. Teltek a percek, megérkezett az őriárat, Barna azonban nem jött vissza. Utána mentek és látták, hogy a helyiség ablaka nyitva és a lehullott vakolatok elárulták, hogy a tengerész megszökött az ablakon keresztül.

Közben a kerthelyiségben tartózkodó közönség észrevette, hogy az üvegfeten tartózkodik valaki. Figyelmeztették a tulajdonost, aki azonnal tudta, hogy fent nem lehet más, mint a megszökött tengerész. Mihailovits Milos államrendőrségi detektív pedig azonnal vállalkozott arra, hogy a megszökött embert lehozza a tetőről. Utána mászott. A tetőn barátságosan megmagyarázta Barna Antalnak, hogy minden hiába, mert úgy körül van fogva az épület, hogy lehetetlen megszöknie. Legjobb lesz, ha szép szerével megadja magát. A tengerész belátta további akciójának reménytelenségét és kezdett viaszkapaszkodni a tetőről. A detektív és a szökevény egymást segítették le az elsőemeleti folyosóra, ahol Barna Antalt már várta

az őriárat. Ő pedig katonás lépésben az őriárat vezetője elé lépett, tisztelgett és így szólt:

— Alássan jelentem, a szökés nem sikerült.

A ténparancsnokságra vitték. Így ért véget Barna Antal tengerész aradi szabadsága.

Hogyan történik

a városi adóbehajtás Aradon.

Egy városi adóbehajtó közeg garázdálkodása. — Angel polgármester példás megtorlást helyezett kiállításba.

(Arad, aug. 12.) A városi adóbehajtó közegek ellen már számos esetben merült fel panas, mert ezek az úgynevezett agentek egymásra bizony a legerőszakosabb és a leggorombább módon lépnek fel az adófizető polgárokkal szemben. Ma délelőtt egy hasonló esetben tették feljelentést dr. Angel István polgármesternél. A polgármesternél megjelent egy aradi kiskereskedő, aki előadta, hogy kisebb városi adótartozás van. Ma délelőtt megjelent távollétében egy ilyen agent az üzletben, ahol a felesége éppen kiszolgált a vevőket:

— Fizetnek, vagy nem fizetnek — kiáltott rá az asszonyra a vevők jelenlétében. A kereskedő felesége azt mondta, hogy fizetni fognak, ellenben a férje nincs az üzletben és majd ha visszajön, kifizeti a tartozást. Ezzel azonban az agent nem elégedett meg, hanem válogatott kifejezések közepette tovább erőszakoskodott és csak nagysokára távozott.

Amikor a kereskedő hazajött, értesült a lefolyt kínos jelenetről és miután megtudta, hogy az agentet Jovanov Györgynek hívják, írásbeli feljelentést csinált ellene és személyesen adta be a polgármesternek. Angel István dr. a legnagyobb felháborodással értesült Jovanov kvalifikálhatatlan viselkedéséről és elrendelte, hogy a legsürgősebben vezessék be az ügyben a vizsgálatot. A polgármester egyben példás megtorlást ígért minden hasonló esetért.

Művészet.

* A nyári szinkörben vasárnap este olcsó helyárrakkal Csizmadia mint kísértet, mulató népszínmű kerül színre, az aradi nyugdíjas színészek javára. Jegyeket a pénztár árusítja délelőtt 10—1-ig, délután 3—5-ig.

* Az oradeai (nagyváradi) színtársulat nagy sikere Bucarestiben. Bucarestből jelentik: A román sajtó egyhangulag a legnagyobb melegséggel és elismeréssel ír Gróf László oradeai (nagyváradi) színigazgató társulatának bucaresti-i vendégjátékairól. Az oradeai (nagyváradi) operett-együttes, amely Cigalia igazgató jóvoltából aratja esténként forró sikereit a Regina Maria-színház nyári színpadán, eddig a Cirkuszhercegnőt és Alexandrát mutatta be, a nagyobbára román közönség tomboló tetszése mellett. A fővárosi sajtó különösen Gróf László, Zöldhelyi Anna, Lendvai Böske, Tompa Béla, Stoll és Kovács Mihály karmester sikereit méltatja. Érdekes, hogy Gróf László aki tökéletesen bírja a román nyelvet, az őszi szezonban egyik előkelő bucaresti-i drámai színházban fogja eljátszani román nyelven Molnár Ferenc egyik színművének főszerepét.

— Leégett a craioval posztógyár. Craiovából jelentik: Nagyarányu tűz pusztított tegnap a craioval Oltenia posztógyárban. A vizsgálat megállapítása szerint a tűz rövidzárlat következtében az egyik emeleti raktárhelyiségben keletkezett s rövidesen az egész épületet lángborította. Nagy értékű feldolgozott áru és nyersanyag pusztult el. A kár meghaladja a 10 millió lejt.

HENNY PORTEN MA A Marosparti mozgóban.

— Az aradi főügyész helyettes visszatért szabadságáról. Gitta Ágoston főügyész helyettes szabadságáról visszatérve, ma vette át hivatalát. Ugyancsak ma tért vissza szabadságáról Savoia Virgil ügyész is, akit — mint ismeretes — a miniszter nemrégiben az eltávozott Missir Miklós ügyész helyébe Turnu-Severinből helyezett át Aradra.

— A Gerliczy-család gyásza. Súlyos csapás érte Oradea (Nagyvárad) egyik legelőkelőbb s mindenki által tisztelt arisztokratáját, báró Gerliczy Istvánt: kisfia, a másfél esztendő Istvánka, tegnap Budapesten, rövid szenvedés után meghalt. A báró családjával együtt a múlt hónap végén hosszabb autótúrára indult a dán tengerpartra, mert az orvos a gyenge szervezetű gyermek részére levegőváltást ajánlott. Gerliczy István báró feleségével és két nagyobb gyermekével autón utazott Budapestre, míg a másfél éves kisfiút, dajkája vonaton vitte. A gyermeket az odaérkezők már betegen találták és az orvosok gondos ápolása sem tudta megmenteni az életnek. Tegnap távirat érkezett Oradeára (Nagyváradra), amelyben tudatták, hogy a másfél éves István báró meghalt. A család akarata szerint az oradeai (nagyvárad) olasz-i temetőben lévő családi sírboltban fogják eltemetni a szerencsétlen végű gyermeket.

— Acsev-nyugdíjasok Niculescu vezérigazgatónál. Az Acsev-nyugdíjasok, mint ismeretes, augusztus elsején nem kapták meg teljes nyugdíjukat, hanem csak egy 45 százalékos előleget. A nyugdíjasok, akiket ez érzékenyen érintett, mindent elkövettek, hogy teljes összegű nyugdíjukat megkapják, azonban fáradozásuk eddig nem járt eredménnyel. Ma délután 5 órakor azután az Acsev-nyugdíjasok Cellényi Ernő nyugalmazott Acsev-igazgató vezetése mellett felkeresték Niculescu vezérigazgatót, az Arad—Brádi Ipari r.-t., mint az Acsev jogutódjának főnökét, aki nagy megértéssel hallgatta végig a nyugdíjasok panaszát és megígérte, hogy a maga részéről a lehető leghamarább mindent megtesz, hogy Bucarestben folyósítsák részükre a teljes összegű nyugdíjukat. Holnap, augusztus 13-án, különben Aradra érkezik Raileanu vasúti államtitkár és az Acsev nyugdíjasai őt is felkeresik küldöttségileg és közbenjárását fogják kérni. A küldöttséget délután 3 órakor dr. Angel István polgármester vezeti az államtitkár elé.

— Dr. Kugel Ede nőorvos Bulv. Carol I. (Erzsébet-körut) 30. költözött.

— A Maros halottja. Jelentették ma az ügyészségen, hogy Csizmás György aradi lakos fürdés közben tegnap a Marosba fulladt. Holttestét ma Podgos község határában part-ra vetette a víz. Eltemetését engedélyezték.

— Elfogták Eisner Kurt bajor miniszterelnök gyilkosát. Madridból jelentik: Hír szerint elfogták Eisner Kurt, a bajor köztársaság első miniszterelnökének gyilkosát, aki ott báró Arco néven szerepelt. Az albáró Argameziában egy orvos vendége volt, azonban később feltűnt az orvosnak vendége gyanús viselkedése és feljelentette a rendőrségen. Letartóztatták és kihallgatása során bevallotta a gyilkosságot. Elmondotta, hogy utána Hollandiába, majd Argentínába menekült, végül Spanyolországba jött, azzal a céllal, hogy belép az idegenlégióba.

Arad és Timisoara egy színikerületben.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i fűdősítőjének távirata.) Beavatott forrásból eredő hírek szerint Lapedatu kultuszminiszter a jövő hét elején közli az erdélyi színházi koncessziók kiadására vonatkozó határozatát. Erdély és a Bánság területét állítólag öt színikerületre osztják és játszási engedélyt csupán megbízható, komoly, a színészegyesület által is ajánlott igazgatók kapnak. Timisoara (Temesvár) és Arad e hír szerint egy színikerületet fog képezni.

— Súlyos német kritika Romániával szemben. Berlinből jelentik: A német birodalmi külkereskedelmi követség Romániára vonatkozólag ma a következőket közölte hivatalosan: — Ujrománia ezelőtt jó és fizetőképességű piac volt, ma azonban, az országra nehezedő súlyos válság miatt, a legnagyobb óvatossággal kell eljárni vele szemben, ha el akarják kerülni a kereskedők a veszteségeket.

ANGELO FERRARI

MA A
Marosparti mozgóban.

— Tűzoltóünnep Lipován (Lippán). Megemlékeztünk már arról, hogy a lipovai (lippai) önkéntes tűzoltó egyesület augusztus 13-án és 14-én ünnepeli meg fennállásának 60 éves jubileumát. A ritka jubileum méltó megünnepelésére nagyszabású előkészületeket tett az egyesület. Most aztán végleg összeállították a két nap ünnepi programját, amely a következő: Szombaton délután megkezdődik a jubileum vendégeinek fogadtatása; este fél 9 órakor a megyei tűzoltószövetség bizottsági ülést tart. 9-kor az egyesület szerenádát ad Mindné Zsófia urasszony zászlóanyának, a melyen a lipovai (lippai) Doina dalegyelet, a munkásdalkör és az egyesület zenekara működik közre. A szerenád után ismerkedési est lesz a Centralban. A vasárnap megérkezését zenés ébresztő adja tudtára a lakosságnak. 7 órakor pedig a jubiláris egyesület díszközgyűlést tart. Fél nyolckor a temes—torontálmegyei tűzoltószövetség tartja meg közgyűlését, majd 8 órakor felvonulnak a tűzoltók a zászlóanyához, akit díszmenetben visznek el a tábori misére, amely után dekorálás és díszfelvonulás következik. Dél előtt fél 11 órakor a jubiláris egyesület próbagyakorlatokat tart, amit a versenygyakorlatok és a díjkiosztás követ. Fél 1 órakor nagy ebéd lesz a Centralban, amit a lippai-fürdőben nagy népiünnepély és tánc követ és ez be is fejezi a jubileumi programot.

LEGSZEBB FILM

a
Dél rózsája.

— Cseh lap súlyos támadása a magyarság ellen. Prágából jelentik: A nemzetközi demokrata párt pozsonyi lapja, a Narodny Dennik legutóbbi számában azt írja, hogy Trianon csak félig van eddig végrehajtva. A magyar nyelvnek el kell tűnnie az utcáról, a hivatalokból és vendéglőkből. Figyelniük kell — írja — ha magyar szót hallunk és üldöznünk kell a végletekig. Lehetséges, hogy szívüket nem változtathatjuk meg, de kényszerítjük őket arra, hogy legalább nyilvánosan ne mutogassák magyarságukat. Aki ellenáll, börtört fogjuk őket kényszeríteni, hiszen a mi kenyérünket eszik. A példátlan támadás nagy felháborodást keltett a magyarság körében.

— Szabadiábra helyezik a Kolumbus-uccai zsarolás gyanúsítottját. Budapestről jelentik: Jelentették, hogy a rendőrség Fuchs Jenő volt katonai nyomozó személyében letartóztatta a Kolumbus-uccai zsarolót. Fuchs tagadja a terhére rótt bűncselekményt és maga Bartók Zoltán, a koronatanu sem tud ráismerni a zsarolóra. Ma szerint Fuchst szabadiábra helyezik és a nyomozást más irányba terjesztik ki.

— Szent István-ünnep Magyarországon. Budapestről jelentik: A főváros befejezte előkészületeit az egy hét múlva tartandó Szent István napra. Az ünnepély gazdag programja felülmúlja a várakozásokat. A körmenetet szokatlan fénytel tartják meg és a Budapestre utazó vendégek kényelméről gondoskodtak.

— Enyhül a budapesti vasassztrájk. Budapestről jelentik: A vasipari sztrájkban ma délután fordulat állott be. Egészen az utóbbi órákig a sztrájk mindinkább elmérgesedett és terjedt, majd délután a békéltető tárgyalások részben meghozták eredményüket, amennyiben a munkások egy részével létrejött a meg egyezés. Tegnap még 600-al szaporodott a sztrájkolók száma és a fegyvergyár is kizárta 400 munkását, mert nem akarták addig megkezdeni a munkát, míg béremelési követelésekről nem döntenek. Ezután várakozás ellenére elmérgesedett a helyzet. A kőbányai Ganz vaggongyár 3000 munkása is csatlakozott a sztrájkhoz. Előzőleg többórás tüntetősztrájkot rendeztek a munkások, azonban az igazgatóság kijelentette, hogy csütörtökön dönt a béremelési kérelemről és kérte őket, vegyék fel addig a munkát. Ez így is történt. Csütörtökön azután tudomásukra hozták, hogy elutasítják követeléseiket, ha több jövedelmet akarnak, dolgozzanak 10 órát nyolc helyett. A döntés nagy izgalmat váltott ki a munkások között, akik reggel megjelentek ugyan munkahelyükön, de fél 9 órakor már 3000 munkás sztrájkba lépett. Az Egyesült Izzó és a vaggongyár munkásai elhatározták, hogy küldöttségileg keressék fel Vass miniszterelnökhelyettesét. Délután azután végre mutatkoztak a békéltető tárgyalások első eredményei. A kisvasszerkezeti gyárak megegyeztek munkásaikkal és megadták a béremelést. A jegyzőkönyveket aláírták és ma délután már hat gyár működött és 550 vasipari munkás újra dolgozott. Andrejka főkapitányhelyettes folytatja a tárgyalásokat.

— Leégett egy constantai vállalat. Constantából jelentik: Tegnap éjszaka a constantai „Délfinul” ásványvíz palackozó vállalat helyiségében tűz ütött ki. A tüzet valószínűleg robbanás okozta, mert közvetlenül egy erősebb explozió után csaptak fel a lángok az épület tetőzetén. Az épület farszél elhamvadtak és a gépek súlyosan megrongálódtak. A kár közel egymillió lej.

— Az aradi állami Meumokban a beltratók szeptember 1-én kezdődnek és 6-ig tartanak. A felvételi és ösztöndíj vizsgák szeptember 10—15-ig lesznek; a javító-, magán- és pótvizsgák ugyancsak szeptember 10—15-ig, az V. osztály felvételi vizsgái szeptember 20. és 25. között. Az érettségi vizsgák pedig szeptember 25. és október 10. között lesznek. A rendes tanévi előadások szeptember 26-án, reggel 8 órakor veszik kezdetüket.

Mulatság.

— Az aradi nyomdászok augusztus 28-án nagyszabású kertünnepélyt és táncestélyt rendeznek Ujaradon, a Kornett-féle vendéglőben, melynek jövedelmét a munka nélkül levő nyomdászok segélyezésére fordítják.

Dél rózsája
MA A
Marosparti mozgóban.

Kormánybiztosság a csatolt területek élén.

A kormány öszre igen érdekes tervet valósít meg. — A csatolt területek ügyeit egy helyen összpontosítják. — Katonai kormányzó intézi a területek sorsát.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i tudósítójának távirata.) A kisebbségi kérdés, s általában a csatolt területek ügye most kétségtelenül a közérdeklődés homlokterébe került. Épen mai számunkban közöltük Tatarescu miniszter nagy feltűnést keltő nyilatkozatát, most pedig azt jelenti Bucuresti-i tudósítónk, hogy a kormánykörökben és a liberálistársaik között, a nyári szünet ellenére, igen érdekes tárgyalások és tervezések folynak, amelyek a csatolt területek jövődjére nézve, igen nagy jelentőségűek lesznek. Az Adeverul értesülése szerint még az ősz folyamán kormánybiztosságot létesítenek Bucuresti központtal, a csatolt tartományok részére. A kormánybiztosság intézné mindazokat az ügyeket, amelyek speciálisan a csatolt területekre, Erdélyre, Bessarabiára

és Bukovinára vonatkoznak. A központi kormánybiztosságra futnak össze a jelentések a tartományi különleges dolgokról. Ott fogják végezni a törvényegységesítés előzetes munkálatait és onnan áradnak szét azok a rendelkezések, amelyek különösképen csak az új tartományokat érdeklik.

Az egységes kormánybiztosi hivatalnak exoziturái, titkárságai lesznek a tartományi fővárosban, Clujon (Kolozsváron), Chisinauban és Cernautiban, melyeknek vezetői magasrangú tisztviselők, vagy katonák lesznek. A kormánybiztosi székbe szintén katonát akar Bratianu ültetni, valamelyik tábornokot, aki a kormánybiztosság ügyeit a volt tartományi miniszterekkel, Nistor, Inculet és Cosmával együtt intézné.

Cáfollják a György görög király elleni merénylet híreit.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i tudósítójának távirata.) Több külföldi és belföldi lapban az a hír jelent meg, hogy György görög exkirály ellen Nagyikinda állományon revolverme-

rényletet követtek el. Ez a hír teljesen koholt, amennyiben György exkirály állandóan Romániában tartózkodott és csak ma este utazik nejével, Erzsébet exkirálynéval Veldebe.

Irredentavád Bánffy Miklós ellen.

A Cuvantul súlyos támadásokkal illeti a vécsi Helikon vezérét. — A lap szerint Bánffy Miklós holmi titkos megbizatással telepedett le Erdélyben.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i tudósítójának távirata.) A Cuvantul hozzászoktatott bennünket ahhoz, hogy legalább hetenként egyszer egy-egy fulmináns támadást ereszt meg valamelyik erdélyi magyar politikus, író, vagy pénzügyi egyéniség, nemkülönben a kisebbségi magyar társadalmi, kulturális, vagy egyházi társaságok ellen s támadásainak kluja mindenkör a jólismert refrénben végződik, hogy ni csak, ez is, meg az is irredenta! Hovatovább már az a meggyőződésünk, hogy a cikkíró pusztán kedvtelésből és dehogyan meggyőződésből, különösen pedig nem megállapításból folytatja különös hadjáratát a magyarság ellen. Legeklatánsabb bizonyítéka ennek a megállapításnak az a támadás, amelyet a lap mai számában a vécsi Helikonnal kapcsolatban Bánffy Miklós gróf személye ellen intézett s amely épen annyi, nagyon is vérszegény érvet sorakoztat fel csak a köztisztviselőben álló férfiu ellen, mint azt már más vonatkozásban, más személyekkel szemben tette, ellenben ez esetben is hegyen-völgyön át nyargal vesszőparipáján s tüzet fujva, kigyót-békát kiáltva toporzékol az „ilyen-olyan irredenták” ellen.

Bánffy Miklós gróf, a volt magyar külügyminiszter és világszerte ismert diplomata titkos megbizatással jött Erdélybe, állapítja meg kategorikusan a cikkíró s már eleve leszögezi, hogy eme saját külön megállapítása ellen felesleges minden érv és cáfolat, mert az ellenkezőjét amugy sem tudná Bánffy Miklós gróf bebizonyítani. De vajjon miért is bizonyítaná Bánffy gróf az ellenkezőjét, amikor a cikkíró még a legcsekélyebb mértékben elfogadható pozitív tényekkel sem tudja a saját vádját valamennyire is alátámasztani. Az, ha egy magyar gróf Budapestről Erdélybe repatriál és itt szerényen kulturális működést fejt ki, talán még sem öleli fel az irredentizmus kritériumát? Az viszont, hogy a Pesti Futárban és egyéb „jól informált” lapban milyen „pozitív” bizonyítékok jelentek meg Bánffy Miklós gróf kompromittálására, nem szorul semmiféle cáfolatra, hiszen ezek a Cuvantul

által idézett cikkek már támadó tendenciájukban magukban foglalják egy netáni nemtelen bosszu, vagy csunya irigykedés megállapítását. Éppen ezért nem is igen látszik eredményre vezetőnek a cikkíróval való vitázás — aki még Bánffy Miklós grófnak e kérdésben adott kategorikus, visszautasító válasza: is kedélyesen ügyes diplomata-fogásnak minősített — de az erdélyi magyarság érdekében ez alkalommal is a legerélyesebben kell visszautasítania minden magyarnak minden olyan támadást, ami különösképen kulturális mozgalmainkat illeti, hiszen pár nappal ezelőtt még a Cuvantul volt az, aki Ferdinand király elhalálása alkalmából azt a megállapítást tette az erdélyi magyarságról és annak vezetőiről, hogy tiszteletreméltóan loyálisak és a válságos időkben sem vesztik el komoly higgadtságukat. Befejezésül tehát csak annyit válaszolhatunk a cikkírónak Bánffy Miklós ellen hangoztatott komolytalan vádaskodására, hogy a cikk írója bizony logika tekintetében vajmi csekély fogékonysággal rendelkezik, annál is inkább, mert az irredenta és a loyális aligha férnek meg békességben egymással s a Helikon — amely irodalmi társaság adja ki a cikkíró megállapítása szerint a Szivek harca folytatólagos rémregényt (?) — nem azért küldött koszorút az elhunyt király ravatalára, hogy ebből is az „irredenta palástolás” megál-

lapítását szűrje le a cikkíró, aki nyilván ezzel lapja előbbi elismerő gesztusát kívánja lekisebbiteni.

ERZSÉBET MOZGO.

Ma délután 1/2 7 és este 1/4 10 órakor

A meztelen asszony.

Henry Bataille híres regénye után rendezte **Leonce Perret**, a Königsmark rendezője. Főszerepben **Szvetiszláv Petrovics** és **Nita Naldi**.

Jön: IBOLYAFALÓ.

Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben.

SPORT

Nagyszabású víziünnepélyt rendez az aradi Hellas.

Evezős- és uszóverseny, csónakkeresztelési ünnepély és vízi kabaré.

(Arad, aug. 12.) Vasárnap délután 5 órával kezdettel nagyszabású víziünnepélyt rendez az aradi Hellas Sport Klub. Vasárnap rendezik meg az évenként szokásos Stampa Béla-emlékversenyt 2000 méter távon, lapos fenekű hajók részére és 2000 méteres gyorsuszóversenyt. Stampa Béla néhai aradi bankhivatalnok volt az uttörője az aradi szabadevezésnek. Annak idején, amikor az evezősegyesületek csak drága versenyhajókat használtak és amelkekkel szemben csak a közönséges molnársonak állott. Stampa Béla a versenyhajók mintájára könnyű, laposfenekű regattarendszerű hajót épített és ezzel megnyitotta az utját az evezősport népszerűsítésének. A kiváló sportember emlékét minden évben emlékversenyyel ünneplik meg, amelyen az egyesületi köfelékeken kívül álló vízisportolók is részt vesznek.

Az emlékverseny keretében a Hellas megrendezi házi uszóversenyét és ez alkalommal mutatkozik be először a Hellas kitűnő hölgyuszógárdája a nyilvánosság előtt. Érdekes, uiszerű verseny lesz a német rendszerű uszó-futó staféta verseny, ami 100 méteres melluszás és 200 méteres síkfutásból áll. A versenyek végeztével Babescu Viktor egyesületi elnök ünnepi beszéde után kezdődik a csónakkeresztelési ünnepély. A Hellas az idén vásárolt négy új versenyhajóját — egy négyest, egy dublót, amelyik a minap nyerte meg az országos bajnokságot és két skiffet — kereszteli meg nagy ünnepélyességgel és ezekhez sorakozik nagyszámú magánregattahajó, amelyeket szintén az ünnepség keretében keresztelnek meg.

Az ünnepségeken a Hellas minden belépődől mellőzésével fogadja a vízisport iránt érdeklődő aradi közönséget. Büfféiben kitűnő ételekről s hűsítő italokról gondoskodik és az ügyes rendezőség nagyszerű szórakoztató programot állított össze. Izgalmas kacsafogás lesz a Maroson, majd vizes nyolcas (molnársonak) verseny következik és nem marad el a kacagtató teknőverseny sem. Rendkívül érdekes lesz a vízi bajnítás. Keskeny csónakokon páncéllal és dárddal felfegyverzett gladiátorok igyekeznek azon, hogy egymást a vízbe szorítsák. Lesz ötletes vízikabaré, de egyik legkiemelkedőbb mulattató szám lesz a hölgyek tojásversenye. Az amerikai strandok legnépszerűbb sportja ez: furdóruhás lányok és fiatalasszonyok egy kanálban tartott tojással indulnak futóversenyre. A Hellas ünnepnapja esti mulatsággal folytatódik.

APOLLOBAN ma kettős műsor

MALEK

a főszerepben.

MALEK BOXBAJNOK

Kitűnő vigjáték 7 felv.

Ezt megelőzi:

Tulsó partról

dráma 6 felvonásban. — Főszerepben: **Olga Tschehowa, Paul Wegener.**

Előadások kezdete 5, 7 és 1/10 órakor. — Mérsékelt helyára.

URÁNIÁBAN ma kettős műsor

SZENT HEGY

Téli sportkép 9 felvonásban.

Főszerepben: **Frida Richard**

Ezt megelőzi:

Szenvedélyes asszonyok

Rigó Jancsi és Simay hercegnő története 8 felv. Főszerepben: **Eszterházy Agnes, Fern Andra.**

Megszüntetik a bel- és külföldi sajtócenzurát.

Csak a határmentén marad meg a cenzura. — Külföldi lapok újra szabadon jöhetnek az országba.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Duca külügyminiszter tegnap este fogadta a sajtó képviselőit, akikkel közölte a minisztertanácsnak a sajtócenzurára vonatkozó döntését, kérte azonban a lapok igazgatóit, hogy lehetőleg tartózkodjanak olyan hírek közlésétől, amelyek felesleges izgalmat okoznának a lakosság körében. A lapok szerkesztői ezután arra kérték a belügyminisztert, hogy a vidéken is szüntessék meg az előzetes sajtócenzurát. A belügyminiszter erre kijelentette, hogy rövid időn belül visszaállítja az egész országban a rendet. Most várja a prefektusok jelentését és ha azok kedvezőek lesznek, amiben nem kételkedik, akkor haladéktalanul megszünteti a prefektusok cenzurajogát. Elrendelte egyúttal, hogy a külföldi lapok cenzuramentesen jöhessenek az országba.

Duca belügyminiszter ma már utasította is a prefektusokat, hogy a fővárosi lapok és folyóiratok felett mindennemű ellenőrzést szüntessenek be.

„Ártatlanul akasztották fel a nagybátyámat...!”

A zsidók istene bosszút állt mindazokon, akik a halálát okozták. — A postarablással vádolt Husz Abrahám utolsó óráiban rettentő átkot mondott. — Beszélgetés a husz év előtt felakasztott Husz Abrahám rokonával.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i munkatársának telefon-jelentése.) Szemben ültünk egymással a bucuresti-i Rigler-kávéházban és amikor hallottam, hogy az új ismerősömet Husz Ignácnak hívják, önkénytelenül is megkérdeztem:

— Nem volt önnek rokona a híres Husz Abrahám?

Husz Ignác, egy ötven év körüli ur, aki valami tojásszállítványi ügyben tartózkodik jelenleg Bucurestiben, szépen ápolott fekete szakála van, az első pillanatban megütközve nézett rám, de aztán legyintett egyet a kezével:

— Már azt hittem, hogy a mai fiatalság elfelejtette azt a borzalmas esetet, — odaát Magyarországon sem igen emlékeznek már a nagybátyámra — mert Husz Abrahám a nagybátyám volt. A háboru előtt, aki csak halotta, hogy engem is Husz-nak hívnak, kikerült, egy akasztott ember rokonával senki sem érintkezik szívesen, de aztán jött a háboru és azóta folyton vannak újabb és újabb szenzációk, ki törődne a régi husz év előtti Husz Abrahám-esettel. De, ha már ön megkérdezte, én igenis bevallom, hogy a nagybátyám volt Husz Abrahám és nem szégyelem ezt a rokonságot, mert Husz Abrahámot ártatlanul akasztották fel.

A híres Husz rokona, maga elé nézett, rákönyökölt a bucuresti-i kávéház márványlapjára és látszott rajta, hogy régi, elfelejtett kép támad fel újra benne, egy elátkozott élet minden keserve látszott a két szürke szemében és szinte egyenként próbálta ki, amak a védőbeszédnek minden egyes szavát, melyet már bizonyára sokezerszer mondhatott el, ha így összejött valakivel és a felakasztott nagybátyjára került a szó:

— A nagybátyám, Husz Abrahám volt az első zsidó, akit Magyarországon felakasztottak, az volt ellene a vád, hogy felbérlete Mihálka psendörormestert, hogy rabolja ki a postát és gyilkolja meg a postát szállító kocsist. A bíróság bűnösnek találta a nagybátyámat a gyilkosságra való felbujtás bűnében és ezért kötél általi halálra ítélték, Mihálka pedig csak életfogytiglani fegyházbüntetést kapott. A Perl-fivérek, akik szintén tudtak a dologról, 10 évi börtönbüntetésre ítélték. Borzalmas

idők voltak azok, mert mi mindnyájan megváltunk győződve arról, hogy a nagybátyám ártatlan. Beszélte a nagybátyám Mihálkával a gyilkosságról vagy nem, azt csak ketten tudhatták, Mihálka és Husz Abrahám és az egyik mindent tagadott és a másik, aki a gyilkosságot végre hajtotta, csak konokul a következőket mondta: Én nem tudok semmiről, nekem Husz Abrahám mondta, hogy ezt tegyem... És ez volt minden bizonyíték a nagybátyám ellen.

— Én is bent voltam a siralomházban, ott ült a nagybátyám, rajta volt az imaköpenye és imádkozott, mi nem tudtunk egy szót sem szólni, csak ijedten néztük őt, akire a halál várt és amikor a nagybátyám befejezte a halottak részére való imát, letette az imaköpenyt és hozzánk lépett és mosolyogva mondta:

— Egy jó tüzletember mindenre elkészül, azonban ne higgyétek, hogy Ferenc József alá fogja írni a halálos ítéletemet, egészen bizonyos, hogy a király meg fog nekem kegyelmezni. Ez történt délelőtt tizenegy órakor és nekünk ki kellett mennünk a szobából, hogy az újabb látogatóknak helyet adjunk. A munkácsi rabbi ment be hozzám. Mi kint vártunk és a munkácsi rabbi több mint egy órát töltött a nagybátyámnál. Amikor kijött, én odamentem hozzá és négy szemközt, hogy még a családom tagjai se hallhassák, megkérdeztem tőle:

— Nekem egyedül megmondhatja, hogy mit mondott a nagybátyám, bevallotta-e önnek, hogy bűnös?

A rabbi tiltakozott, arra hivatkozott, hogy a nagybátyámat most mint egy haldokló beteget kell tekintenünk és se jót, se rosszat nem szabad róla beszélni.

— De igen, nekem meg kell mondania rabbi, én vagyok az egyetlen felnőtt férfi a családban, nekem tudnom kell, hogy mi volt az utolsó vallomása, tudnom kell, ha bűnös és azt is, ha ártatlan.

Es ekkor a rabbi a következőket mondta: — Én felöltöttem Husz Abrahámot a fehér halotti ruhába, ráadtam az imaköpenyt, a kezét rátétettem a bibliára és kivettem tőle az esküt, a harminckétbetűs istennévre eskettettem meg és Husz Abrahám kijelentette nekem, hogy ártatlan, beszélt Mihálkával, ezt

nem is tagadta, tréfálkozott velem, de sohasem tanácsolta neki, hogy gyilkoljon.

Este hat óráig voltunk bent a siralomházban, vártuk a királyhoz küldött kegyelmi kérvény visszaérkezését. Háromnegyed hat órakor érkezett meg a bécsi vonat, bejött az épületbe az ügyvéd, aki személyesen utazott Bécsbe a kegyelmi kérvénnyel, már az arcán láttam, hogy a kérvényt elutasították. Ott voltam annál a jelenetnél is, amikor az ügyvéd tudtára adta a nagybátyámnak, hogy a király nem kegyelmezett meg neki. Amikor bementünk a szobába, épen imádkozott, felnézett a könyvéből és csak ennyit kérdezett:

— Nos?

Az ügyvéd csak a kezével jelezte, hogy vége, nincs kegyelem. A nagybátyám egészen nyugodtan, mintha nem is a halálos ítéletéről szerzett volna tudomást, felállt, újra magára vette az imaköpenyt, hosszasan imádkozott és olyan hangosan, hogy a folyosóra is ki lehetett hallani, megátkozta Mihálkát, a bírót, aki az ítéletet felolvasta és azt, aki a kegyelmi kérvény aláírását megtagadta.

— Ennyi az egész történet... mondta Husz Ignác, akit az emlékezés láthatólag kiimerített. Aztán a nagybátyámat felakasztották. Ártatlanul akasztották fel a nagybátyámat, de a zsidók istene bosszút állt mindazokon, akik a halálát okozták. A nagybátyám átka beteljesedett. Mihálka, a gyilkos a szamosújvári fegyházban három év múlva tüdőbajban meghalt, az orvosok azt mondták, hogy nem bírta ki a fegyház levegőjét. A tárgyalási elnök alig egy évvel az ítélet kihirdetése után, szívrohamban halt meg, az orvosok szerint már nagyon előrehaladt érlelmeszedése volt és abban a teremben, ahol a nagybátyám kérvényét elutasították, ma múzeum van, a Burg képei vannak ott kiállítva...

Husz Ignác, a felakasztott Husz Abrahám unokaöccse befejezte a történetet, sokáig maga elé nézett és aztán megkérdezte:

— Mondja, nincs valami összeköttetése a kereskedelmi miniszteriumban? F. A.

Hajsza a rablógyilkosok után

Galati. Élénk emlékezetben van az a borzalmas kegyetlenséggel elkövetett hármasság, amelynek a két dús gazdag Curatos nővér és a szolgálatukban állott Lajos Vera magyar cselédleány esett áldozatul, míg ennek huga, Lajos Róza, csak könnyebb szurási sebeket szenvedett, amelyekből rövidesen fel is gyógyult. A titokzatos rablógyilkosság ügyében bevezetett nyomozás a felgyógyult cselédleány által adott személyleírások dacára is meddő maradt, mert a rendőrség nem tudta elfogni a kegyetlen gyilkosokat. Gyanuba vették ugyan Gergely Lajos erdélyi fiatalembert és két barátját, a Vizey-testvéreket s bár Lajos Róza a szembesítéskor határozottan felismerte bennük a borzalmas éjszaka banditáit, az ügyesség azonban minden bizonyíték hiányában kénytelen volt őket szabadlábra helyezni, ami aztán a nyomozást más irányba terelte, annál is inkább, mert a főügyész a napokban névtelen levelet kapott, amelyben a levélíró titokzatos, idegen neveket közöl, akik tudomása szerint a hármasság gyilkosságát elkövették. A rendőrség most teljes apparátussal nyomoz a gyilkosok után, akik az eddigi jelek szerint azonban már megszöktek az országból.

Angusztus hó 15-étől
teljesen új tanoprodukciokat
mutat be minden este a:

3 OVERBURY

a Marosparti mozgó
bufféjében.

H I R E K.

A Magyar Párt

megvette a Keleti Ujságot.

A cluj Ujság megszűnik, a Keleti Ujság lesz a központi Magyar Párt szócsöve.

(Az Aradi Közlöny cluj tudósítójának telefonjelentése). A Lapkiadó Részvénytársaság részvényeit, amely társaság tudvalevőleg a Keleti Ujságot adja ki, ma megvásárolta a Minerva R. T. amelynek kiadásában jelenik meg az Ujság című politikai napilap. A tranzakció következtében az Ujság holnap már valószínűleg nem jelenik meg, a Keleti Ujság pedig a központi Magyar Párt szócsöve lesz. A lapvásár Clujon nagy szenzációt keltett, tekintettel különösen arra, hogy a Keleti Ujság-nál több progresszív világnézetet valló újságíró dolgozott, akik most előreláthatólag kénytelenek lesznek kilépni az új szerkesztőségből.

— A közoktatásügyi miniszter Erdélyben. Bucurestiből jelentik: Anghelescu közoktatásügyi miniszter vasárnap meglátogatja a csikszeredai, hétfőn pedig a dévai tanító-továbbképző iskolákat.

Földosztás és jégkársegély Arad megyében. Georgescu János prefektus, Lázár Ágoston dr. alispán és Orezeanu Romul törvényvédelmi bírónak tegnap Iratosul községbe ment ki, ahol szétosztották az igényjogosultak között a már régebben kisajátított földeket. Ezután Sanlean (Szentleányfalva) mentek át, ahol a prefektus 40 jégkárosult között 30.000 lei gyorssegélyt osztott ki.

— Igazságügyi reformok a parlament előtt. Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminiszter a parlament őszi ülészaka elé terjeszti a bünvádi eljárás és a büntető kódex egyesítéséről, továbbá a gyorsított eljárás módosításáról szóló törvényjavaslatokat.

— Szombaton kezdődik a vizsgálat Arad város tanácsa ellen. Holnap reggel kezd meg vizsgálatát Milloteanu Misu belügyi vezérfelügyelő az aradi városházán. A vezérfelügyelő elsősorban a régebbi vádakra terjeszkedik ki, majd újabb ügyekben vezet be vizsgálatot. Hir szerint Milloteanu vezérfelügyelő egészen a tanácsválasztásig és az alakulásig megy vissza, miután állítólag itt is több szabálytalanság történt.

— A nemzeti-parasztpárt főtitkára Párisban. Bucurestiből jelentik: Madgearu a nemzeti-parasztpárt főtitkára Párisba utazott. Távollétében Mirto fogja helyettesíteni.

— Kormányválság Görögországban. Athénből jelentik: A belügyminiszter ellenszegült a pénzügyi rendszabályok keresztülvételének és ezért feloszlott a koalíciós kormány. A kormány feloszlásával bizonytalan politikai helyzet uralkodik.

— Erdélyi műszerész tragikus halála az ókirályságban. Bucurestiből jelentik: A Bucuresti-giurgiui vasutvonal mentén, Bratianu őrnagy birtokán, ma reggel átlőtt szívvel, holtan találták Kósza Barna erdélyi születésű, bucuresti-i műszerészt. A sebhelyen látható perzselés arra enged következtetni, hogy Kósza öngyilkosságot követett el, ezt a feltevést azonban megdöntötte az a körülmény, hogy a revolvert nem találták meg és a holttest zsebeiből minden értékes tárgy hiányzott. Érdekes azonban, hogy a szerencsétlenség színlelőn egyetlen csepp vértől eredő folt nincs, amiből viszont az következik, hogy Kósza meggyilkolása után szállították csak erre a helyre. A rejtélyes bűnyűben Missir Miklós, az Aradról az ilfovi ügyészséghez áthelyezett ügyész vezeti a vizsgálatot.

— Városi segély a soborsini gyermeknyaralótelepnek. A permanens bizottság mai ülésén a Vörös Kereszt egyesület kérelméi tárgyalta, amely a savarsini (soborsini) gyermeknyaralótelep céljaira pénzügyi segínyt kért. A permanens bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy ennek a nemescélu intézménynek minden támogatást meg kell adni és 10.000 lejt szavazott meg az egyesületnek.

— Nagy tűz Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A Stefan Cel Mare-uton levő Eisenberg épületfaraktárban tűz ütött ki, amely 40 vagonot elpusztított.

Lemondott a vasutügyi államtitkár.

Vasárnap lép életbe az új CFR-törvény.

(Az Aradi Közlöny bucuresti tudósítójának távirata.) Hivatalosan megcáfolják egyes lapoknak a vasuti törvény kihirdetésének elhalasztásáról szóló híreit. A törvényt még augusztus 3-ikán szentesítették és a kihirdetést bizonyos technikai akadályok miatt kellett elhalasztani, mert az a régi törvénnyel szemben változásokat eszköz-

zöl a CFR-nél. Perieteanu vasutügyi államtitkár ma lemondott, mert az új törvény megszünteti a vasutügyi államtitkári tisztséget. Valószínű, hogy Perieteanu, mint vezérigazgató fogja továbbvezetni az államvasutakat. A törvény a Monitorul Oficial holnapi számában jelenik meg.

A porosz belügyminiszter békíti Ausztria pártjait

Németország veszélyeztetve látja a csatlakozás gondolatát.

Bécsből jelentik: Grezinsky, porosz belügyminiszter vasárnap repülőgépen Bécsbe érkezett és szerdán utazott vissza. Politikai körök utját a német vezetőpolitikai körök aggodalmára vezetik vissza, amely abból származik, hogy a júliusi események óta az Ausz-

tria két nagy pártja között fennálló szakadék még inkább kimélyült, ami a csatlakozás gondolatának gyengülését jelenti. A belügyminiszter azért ment Bécsbe, hogy ott információkat szerezzen arravonatkozólag, miképen lehetne közeledést kezdeményezni a két párt között.

Sacco a halállal vivődik.

Folytatja az éhségstrájkot a halálraítélt olasz anarchista. — A legfelsőbb törvényszék hétfőn dönt a halálítélet ügyében. — Vanzetti huga személyesen kér kegyelmet bátyja számára.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Amikor a világ közvéleménye értesült arról, hogy Sacco a Vanzetti kivégzését elhalasztották, egy pillanatra a megkönnyebbülés csendje állott be. Most azonban, a halasztás birtokában, újra megindult a nagy propaganda, hogy most már megszerezzék a kegyelmet is a számukra. A jelentések úgy mondják, hogy minden remény megvan arra, hogy a kormányzótanács elrendeli a per újrafelvételét és Sacconak és Vanzettinek most módjukban lesz, hogy bebizonyítsák ártatlanságukat. A halasztásról és annak körülményeiről még a következő részleteket jelenti tudósítónk:

A kivégzés elhalasztása valóságos szinpadai beállításban történt. Minden előkészület megtörtént a kivégzésre és csak 32 perccel a tervezett kivégzés előtt adták tudtára a haladékos fogházigazgatónak. A fogház épülete előtt több ezernyi tömeg állott, amely lelkes éljenzessel üdvözölte a külön futárt, aki a parancsot hozta Fuller kormányzótól. Vanzetti a halasztás tudomásulvétele után kijelentette, hogy csak a Bolognaban lakó hugával szeretne még találkozni és panaszkodott, hogy az amerikai hatóságok nem adtak engedélyt arra, hogy huga Amerikába jöhessen. Sacco ügyvédje most attól fél, hogy védenca, aki már 26 napja folytatta az éhségstrájkot, nem éri meg az augusztus 22-ét, mert könnyen veszélyessé válhat gyomorbeteg szerzett. Egész Amerika ujjongva fogadta az elhalasztás híreit, Villards pedig cikket írt a Nationban, amelyben a Sacco-Vanzetti-ügyet a Dreyfus-pörrel hasonlítja össze.

A bázeli jelentések szerint az ottani robban-

— Majláth püspök Budapesten. Budapestről jelentik: Majláth Gusztáv gróf gyulafehérvári püspök néhány heti tartózkodásra Budapestre érkezett.

— Szombaton indul oceánutjára a magyar pilóta. Dessauból jelentik: Szombaton startolnak Risztics és Loose repülőgépei. A Bremen és az Európa tehát szombaton indul oceánutjára. — Párisból jelentik: A Miss Columbia rezervoárjait tegnap este megtöltötték, hogy repülését bármely pillanatban megkezdhesse. Levine Newyorkon át Philadelphiába akar repülni, hogy a város 25 ezer dolláros díját elnyerje.

Az esti jelentések szerint előkészítették a harmadik gépet is, amely a két Oceánjáró repülő Londonig kíséri. A start sorrendje szerint szombaton este hat és hét óra közt először az Európa, azután a Davis kísérőgép, majd végül a Bremen indul. Risztics kijelentette, hogy fontos, hogy hétfőn hajnalban megérkezzenek Ujfundland fölé, mert innen a legveszedelmesebb az út. Így Newyorkba éjszaka érkezének meg. Könnecke szintén holnap startol

tás 15.000 svájci frank kárt okozott. A tetteseknek még nem akadtak nyomára. Az elmúlt éjszaka meghalt sebeiben egy villamoskalauz és még három súlyos sebesültet ápolnak a bázeli kórházban. Az áldozatok között szerepel a bázeli szociáldemokratapárt egyik vezetőtagja is, aki négy gyermeket hagyott hátra. A szófiai jelentések szerint tegnap az amerikai követség épülete mellett szintén bombarobbanás történt. A robbanás semmiféle kárt nem okozott. A rendőrség több gyanús személyt vett őrizetbe. Ez a merénylet már a második, amelyet itt az amerikai követség ellen Sacco és Vanzetti miatt elkövettek. Az első 1922-ben volt. A bostoni jelentések szerint Sacramento kaliforniai városban szerdán éjjel felrobbantották a színházat. A robbanásnak több áldozata van. Az esti jelentések szerint Sacco még mindig folytatja az éhségstrájkot. Massachusetts állam legfelsőbb törvényszéke közölte a védőkkel, hogy hétfőn tart ítélet. A védők, akik már beadták a revízió iránti kérelmüket, erősen bizakodnak abban, hogy a törvényszék most már hajlandó lesz az ügy érdemleges tárgyalására, miután eddig csupán a formalitásokat intézték el. A párisi jelentések arról számolnak be, hogy Luiga Vanzetti, az elítélt huga az amerikai konzulátus engedélyével már elutazott Newyorkba és magával vitte a kegyelmi kérvényét, amelyet a bátyja érdekében ad be a kormányzóhoz.

A Zürichből érkező késő esti jelentések szerint a tegnapi tüntetés alkalmával a közuti vasutnál és a vásárosarnokban bomba robbant, amely 15 embert sebesített meg.

— Újabb merénylet a kommunista tisztviselők ellen. Moszkvából jelentik: Ma ismét merénylet történt két magasrangú kommunista főtisztviselő ellen, akik azonban csak megsebesültek.

Azt várja, hogy a sült galamb a szájába repüljön.

Az ósdi kereskedőt juttatja eszünkbe a közmondás. A régi kereskedő ott ült az üzletben várta, hogy a vevő felkeresse és nem tett egy lépést sem, hogy üzlete fel-lendüljön. A mai kereskedő életfelt ad magáról, utána megy a közönségnek, uton-utfélen azt hirdeti, hogy nála miért érdemes vásárolni? A modern kereskedő tudja, hogy üzlete forgalmát csak reklám útján növelheti. Erre a legalkalmasabb az ARADI KÖZLÖNY, mely nagy elterjedtsége révén a kereskedő üzletének felvirágzását, meggazdagodását mozdítja elő.

Megfelebbezték Arad autobusvásárlását.

Sürgős felebbezés érkezett a városházára a városi tanács ama határozata ellen, amellyel a tömeges autobusvételeket engedélyezte ki.

(Arad, augusztus 12.) Ismeretes, hogy Aradvárosi tanácsa legutóbbi ülésén elfogadta a városi tanács és Angel István dr. polgármester előterjesztését arravatkozólag, hogy a város 25 autobuszt vásároljon és ezekkel bonyolítsa le saját rezsisiben a közlekedést, majd pedig az autobuszok nyereségéből építsék fel négy éven belül a villamost. A tanácsi határozatot a belügyminisztériumhoz küldték el jóváhagyás végett. Az autobuszok vételének ügye azonban — ugylátszik — nem nyer sima elintéztést, miután ma felebbezés érkezett be a tanácsi határozat ellen a város vezetőségéhez, amelyet a felebbezők külön is arra kértek fel, hogy sürgősen továbbítsa a felebbezést a belügyminisztériumhoz, amely hivatott az ügyben dönteni.

A felebbezést több aradi polgár írta alá Vulpe József és Marculescu Atanaz aradi ügyvéd vezetésével. A felebbezők elsősorban hivatkoznak arra, hogy az a tanács, amely el-

len felosztási eljárás folyik és amelynek a vezetője ugye lehet már csak néhány nap kérés, nem dönthet egy ilyen nagyfontosságú kérdésben, mint amilyen egy tíz millió lejes autobusz bevásárlás. Hivatkozik a felebbezés még arra is, hogy az autobuszok vásárlása nem szerepel a város 1927. évi költségvetésében és így a városnak nincs is joga olyan kiadásokat eszközölni, amelyeket nem vettek fel a költségvetésbe. Végül a tanácsülésen beterjesztett rentabilitási számadást veszi a felebbezés kritika alá és kijelenti, hogy az előadók túlozták a várható nyereséget, amely korántsem akkora, mint amennyit feltüntettek. Mindezek alapján kéri a felebbezők a belügyminisztériumot, semmisítse meg az autobuszvásárlásról szóló tanácsi határozatot. A felebbezést rövidesen a minisztériumhoz terjesztik fel és beavatott körökben nagy érdeklődéssel várják a minisztérium állásfoglalását.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Elkészültek a szeszszindikátus alapszabályai

A szeszszindikátus beterjesztette alapszabályait a földművelésügyi miniszterhez.

(Az Aradi Közlöny hucuresti tudósítójának távirata.) Mint ismeretes, a szeszitalok hamisítása ellen védekező törvény előírása szerint a szeszgyárosok részvételével is szindikátus alakult, amelynek hivatása a szeszaladás megszervezése. A szeszszindikátus most készült el alapszabályaiival és azt beterjesztette a földművelésügyi

miniszterhez áttanulmányozás végett. A beterjesztés foglalkozik a szeszaladás megszervezésével és főleg a szeszitalok hamisításának megakadályozásával. A beterjesztő szeszgyárosok alapszabályaikban kéri a minisztert, hogy résztvehesseken abban a komisszióban, amely a visszaélések megállítását szolgáló munkálatokat fogja elvégezni.

Zürichben 3.22 a lej.

Helyi valutaárak. (Augusztus hó 12.)

Kilítetések: Berlin 38.75, Amsterdam 65.35, Newyork 162.75, London 791.50, Páris 6.39, Milánó 8.91, Budapest 28.92.50, Zágráb 2.86, Bécs. 22.95, Zürich 31.40. — Áru: Márka 38.50, dollár 161, angol font 790, francia frank 6.40, olasz lira 8.90, pengő 28.40, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 31. — Pénz: Márka 38, dollár 159, angol font 780, francia frank 6.20, olasz lira 8.50, pengő 28.10, dinár 2.70, osztrák schilling 22.80, svájci frank 30.50. — Irányzat: lanyha.

Zürichi tőzsdényítés. (Augusztus hó 12.)

Berlin 123.23, Amsterdam 207.93, Newyork 518.75, London 2521.50, Páris 20.33.50, Milánó 28.24, Prága 15.39, Budapest 90.55, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.22, Varsó 58, Bécs 73.05.

Zürichi tőzsdezárlat. (Augusztus hó 12.)

Berlin 123.30, Amsterdam 207.92, Newyork 518.75, London 2520.95.25, Páris 20.33.50, Milánó 28.23.50, Prága 15.39, Budapest 90.55, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.22, Bécs 73.06.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Augusztus hó 12.)

Devizák: Páris 6.36.50, Berlin 38.60, London 788, Newyork 162, Milánó 8.55, Zürich 31.30, Bécs 22.90, Prága 4.81. — Valuták: Napoleon 660, márka 38.75, léva 1.20, török lira 0.81, angol font 790, francia frank 6.50, svájci frank 31.75, olasz lira 9.10, drachma 2.10, dinár 2.90, dollár 161.50, lengyel zloty 18, osztrák schilling 23.40, pengő 28.50, cseh korona 4.90.

= Aradi hetipiáci árak. A mai hetipiáción az árak a következőképpen alakultak ki: burgonya 6 lej, hagyma 4—6 lej, tehénturó 16 lej, juhturó 48 lej, zöldbab 12—16 lej, alma 6—10 lej, körte 10—12 lej, szőlő 18—24 lej, ringló 12 lej, szilva 4—6 lej, tojás 2 lej darabja, bab 10 lej, tejjel 40 lej, tej 6—7 lej literje, zöld kukorica 1 lej, fejeskáposzta 4—8 lej darabja, söldség 4—5 lej csomója. A baromfiacsi árak: sovány liba 150—220 lej, sovány kacsa 80—140 lej, tyúk 110—160 lej, csirke 60—130 lej párja, kövér liba 200—260 lej, kövér kacsa 120—170 lej darabja. A gabonapiaci árak: buza 720—730 lej, kukorica 630—650 lej, árpa 580—600 lej, zab 520—540 lej métermázsán-

kint. Az állatvásár árai: marha 16—20 lej, borjú 26—31 lej, sertés 29—33 lej kilogrammonként, élősúlyban.

= Csőd egy aradi kereskedő ellen. Schönböcker Ferenc aradi textilkereskedő ellen megindult csödeljárás, folytán a törvényszék ma kimondotta a csödet. Vagyonfelügyelő dr. Boca Iuliu, helyettese dr. Faur Péter lett. Bejelentési határidő október 1., felszámolás napja október 14., a csödválasztmány kijelölése október 27.

= Csödkérelmek az aradi törvényszéken. Az aradi törvényszék céghivatalához a mai napon több csödkérelmek érkezett be. Az „Aurora” oradeai (nagyvárad) cég a „Fayanta” ellen, a Baeder-parfömglyár Vass Jenő droguista ellen kérte a csöd megnyitását. A csödkérelmek felett még nem történt döntés.

= Országos mozgalom az árdragító-rendelkezés visszavonására. Bucurestiből jelentik: Az árdragítás hathatós letörése érdekében az ipari és kereskedelemügyi miniszter a társmiszteriumok hozzájárulásával, — mint megirtuk — azt a rendelkezést léptette életbe, hogy az árdragítás tényének megállapítását bármilyen rangfokozatban lévő állami és közigazgatási tisztviselő is eszközölheti, aki aztán a vizsgálatot is lefolytathatja. Kereskedői körökben megdöbbenéssel fogadták a miniszter rendelkezését, annál is inkább, miután ilyen körülmények között a kereskedők feleslegesen rosszindulatú tulbuzgóságnak és bosszúnak lehetnek kitéve, anélkül azonban, hogy arra bármilyen formában rászolgálnának. Épen ezért a rendelkezés visszavonása végett országos akciót indítanak.

= A tengeri szállítási illetékének csökkentése. Bucurestiből jelentik: A közlekedésügyi minisztérium javasolta a minisztertanácsnak az exportra szánt tengeri szállítási illetékének redukálását. A minisztertanács szerdán dönt a kérdésben.

Az elgurult arany hőse.

Egy vakmerő timisoarai devizőr fényes karrierje és váratlan bukása.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) A két külföldre szökött timisoarai devizőrrel közölt híradásunk élénk felháborítást keltett különösen pénzügyi körökben, s sok szóbeszédre adott alkalmat a devizázások hőseinek karrierjét figyelemmel kíséző közönség körében. A bánáti pénzügyvilág, de különösen a timisoarai közönség előtt Scherzinger Béla, jóllehet hatalmas vagyonnal rendelkezett, korántsem volt annyira ismert személyiség, mint a devizakonjunktúra többi hősei, akik állandóan ambicionáltak a nyilvános szereplést is. Rajna ezeket fizetett azért, hogy egyik-másik hetilap riportokban népszerűsítse őt. — Scherzinger nem vágyott a feltűnő szereplésre és csak a bankkörök tudták, hogy milyen nagy vagyonnal rendelkezik.

Amikor Kaposi Gizi színésznő kedvéért mégis nagyobb lábon kezdett élni, a Temesvári Bank igazgatósága levélben figyelmeztette, hogy életmódja nem fér össze a bank elveivel. Scherzinger a figyelmeztetésre egy fölényes hangú levélben válaszolt és azonnal kilépett a bank kötelékéből. Könnyen tehetett, mert akkor már a saját számláján folytatott devizaspekulációi révén milliós vagyonnal rendelkezett. A Temesvári Bank igazgatósága visszamenőleg felülvizsgálta a volt fiókionok minden ténykedését, de csak egyetlen kisebb üzletet talált, amelyet kifogásolni lehetett. Itt a félrel körülbekül százharmincezer lej differenciát fizetettek vissza a Saborsky-féle állatexport ügyletekkel kapcsolatban. Scherzinger működéséből kifolyólag a Temesvári Banknak de facto semmiért kára sem származott.

Scherzingernek nagyszerű szimatiá volt s a végsőig ki tudta használni egy-egy fordulat előnyeit a devizaspekulációkkal. Amellett győzte idegekkel is. Erre nézve jellemző példaképp emlegetik bankkörökben a következő eseményt:

Egy ízben Scherzinger horribilis összegű, talán 70.000 angol fontot kitevő devizát vásárolt, melynek fedezete 20—30 millió lej volt. Az árfolyamok úgy alakultak, hogy a hónapokon át tartó spekuláció felemésztette Scherzinger fedezetét az utolsó lejig. Scherzinger bevárta ezt is, aztán két-három napra elutazott akkori székhelyéről, hogy az illető pénzügyintézetnek ne legyen módjában tőle nagyobb fedezetet követelni, hanem tovább is tartsa a kötetést. Az utolsó napon hirtelen megfordultak a kurzusok, bevált Scherzinger eredeti spekulációja és végeredményben tekintélyes nyereséggel bonyolította le a kérdéses kötetést, mely már-már elnyeléssel fenyegette a vagyonát.

Megtörtént, hogy Scherzingernek egy alkalommal valóságos tálcán kínálták az egyik brassói pénzügyintézet vezérigazgatóságát, amelyet szöröstől-böröstől megvásárolhatott volna, ahogy Rajna is megszerezte magának egyidőben a Szerb Takarékpénztár részvény többségét. Scherzinger azonban többre becsülte a nem dekoratív, izgalmas, de nyereséget hozó devizorséget a fényes vezérigazgatóságnál és megmaradt eredeti foglalkozás mellett. Azonban végül nála is betagorodott a régi igazság, hogy a fák nem nőnek az égig. Az ügyes, szerencséskezü devizőr a legutóbbi spekulációjánál rosszul számított és a hibáit most önkéntes száműzetésével kell megfizetnie.

